

La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanan «Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşme» ile bu Sözleşmenin tatbikatına ait tüzük, protokol ve kararlara katılmamızın uygun bulunduğu hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 10 . 4 . 1965 - Sayı : 11976)

No.
563

Kabul tarihi
2 . 4 . 1965

MADDE 1. — La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanan ilişik «Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşme» ile «Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair olan Sözleşmenin tatbikatına ait Tüzük» e, «Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Protokol» ve kararlara Türkiye Cumhuriyetinin katılması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

7 Nisan 1965

SİLÂHLI BİR ÇATIŞMA HALİNDE KÜLTÜR MALLARININ KORUNMASINA DAİR SÖZLEŞME

Yüksek Âkîd Taraflar,

Kültür mallarının son harbler sırasında önemli zararlar gördüğünü, savaş tekniğindeki gelişmeler sebebiyle de gittikçe artan tahrip tehlikesine mâruz bulunduğunu müşahade etmiş;

Her millet dünya kültürüne kendinden bir şey katmış olduğu cihetle, hangi millete aidolursa olsun, kültür eserlerine karşı vâkı olacak tecavüzlerin bütün insanlığın kültür mamelekine karşı işlenmiş tecavüzler sayılacağına inanmış;

Mevcut kültür mamelekinin muhafazasının bütün dünya milletleri için büyük önem taşıdığını ve bu mamelekin milletlerarası ölçüde korunması gerektiğini müşahade etmiş;

Silâhlı bir çatışma halinde kültür eserlerinin korunmasına dair olup 1899 ve 1907 La Haye sözleşmeleriyle 15 Nisan 1935 tarihli Waşington Paktında tesbit edilmiş bulunan prensiplerini rehber edinmiş;

Bu malların korunması hususunda alınacak millî ve milletlerarası tedbirlerin tesirli olabilmesi için barış zamanından itibaren teşkilâtlandırılması gerektiğini düşünmüş;

Kültür mallarının korunması yolunda mümkün her türlü çareye başvurulmasına karar vermiş
Bulunmakla aşağıdaki hükümler hakkında aralarında mutabakata varmışlardır :

BÖLÜM - I

Korumaya dair genel hükümler

Madde — 1.

Kültür mallarının tarifi :

Aşağıda bildirilenler, menşee veya sahipleri ne olursa olsun, bu Sözleşme bakımından kültür malları sayılırlar :

a) Dinî veya lâik, mimarî, tarihî anıtlarla sanat anıtları, arkeolojik değerdeki yerler, bütünü itibariyle tarihî veya artistik bir alâka arz eden yapı toplulukları, sanat eserleri, el yazmaları, kitap ve başkaca tarihî, artistik veya arkeolojik değer taşıyan eşya, keza yukarıda bildirilen servetlerden mürekkep bilim koleksiyonlarıyla önemli kitap, arşiv röproduksiyon koleksiyonları ve emsali gibi milletlerin kültür mameleklerinde büyük önemde yeri olan menkul ve gayrimenkul mallar;

b) Gerçek ve başkaca görevi (a) fıkrasında zikredilen menkul kültür mallarını koruma veya teşhirden ibaret olan mühim büyük kitaplık, arşiv deposu gibi binalarla (a) fıkrasında açıklanan menkul kültür mallarının silâhlı bir çatışma halinde korunmasına mahsus sığınaklar;

c) (a) ve (b) fıkralarında tarif edilen kültür mallarını büyükçe sayıda içine alan ve «anıt merkezleri» denilen merkezler.

Madde — 2.

Kültür mallarının korunması :

İşbu Sözleşme bakımından kültür mallarının korunması, bu malların emniyet altına alınmasını ve bunlara riayet edilmesini getektir.

Madde — 3.

Kültür mallarının emniyet altına alınması :

Yüksek Âkid Taraflar, kendi ülkeleri üzerindeki kültür mallarını silâhlı bir çatışmanın önceden tahmin edilebilecek tesirlerine karşı emniyet altına almayı, uygun göreceklere tedbirleri itti-haz ederek barış zamanından itibaren hazırlanmayı taahhüdederler.

Madde — 4.

Kültür mallarına riayet :

1. Yüksek Âkid Taraflar, gerek kendi ülkeleri üzerinde gerek diğer Yüksek Âkid Tarafların ülkelerinde bulunan kültür mallarıyla bunların korunma tesislerini ve civarlarındaki yerleri, silâhlı bir çatışma halinde bu eserleri tahribe veya bezulmaya mâruz bırakabilecek maksatlar için kullanmaktan sakınmak ve bu mallara karşı her türlü düşmanca davranıştan kaçınmak suretiyle işbu mallara riayeti taahhüdederler.

2. İşbu maddenin birinci fıkrasında açıklanan taahhütler, ancak askerî bir zaruretin kaçınılmaz hükmü altında ihlâl oluna bilir.

3. Yüksek Âkid Taraflar, kültür mallarının her ne yoldan olursa olsun, çalınmasını, yağma edilmesini veya kaçırılmasını ve bunlara karşı girişilecek her türlü tahrip fiilini men etmeyi, önlemeyi, icabında bu türlü hareketleri durdurmayı da ayrıca taahhüdederler. Keza başka bir Yüksek Âkid Tarafın ülkesi üzerinde bulunan menkul kültür mallarına el koymaktan sakınırlar.

4. Kùltür malarına karşı her hangi bir misilleme hareketine girişmekten sakınırlar.

5. Bir Yüksek Âkîd Taraf, başka bir Yüksek Âkîd Tarafın 3 nci maddede bildirilen emniyet altına alma tedbirlerine riayet etmediği sebebine dayanarak işbu Yüksek Âkîd Tarafa karşı 4 nci madde ile bağlandığı mükellefiyetlerden sıyrılamaz.

Madde — 5.

İşgal :

1. Bir Yüksek Âkîd Tarafın ülkesini kısmen veya tamamen işgal eden Yüksek Âkîd Taraflar, işgal altındaki ülkenin yetkili millî makamlarınca kendi kùltür mallarının emniyete alınması ve muhafazası yolunda gösterilecek gayretleri imkân nisbetinde destekliyeceklerdir.

2. İşgal altındaki ülkede bulunan ve harb hareketi yüzünden hasara uğramış bâzı kùltür mallarının muhafazası için âcîl bir müdahale gerektiği ve yetkili millî makamlar bu müdahaleyi üstüne almadığı takdirde işgal idaresi millî idare ile sıkı iş birliği ederek imkân nisbetinde en mübrem muhafaza tedbirlerini alacaktır.

3. Bir mukavemet hareketi mensuplarınca kendi meşru hükümetleri sayılan her hangi bir Yüksek Âkîd Taraf hükümeti, imkân buldukça işbu Sözleşmenin kùltür mallarına riayet edilmesiyle ilgili hükümlerine uyma mecburiyeti hususuna mukavemet hareketi mensuplarının dikkatini çekecektir.

Madde — 6.

Kùltür mallarının işaretlenmesi :

16 nci madde hükümleri gereğince kùltür malları, bunların teşhisini kolaylaştıracak açık işaretlerle belirtilebilecektir.

Madde — 7.

Askerî yönden alınacak tedbirler :

1. Yüksek Âkîd Taraflar, barış zamanından itibaren askerî kıtalarına ait nizamname ve talimatnamelere, işbu Sözleşmeye riayet edilmesini sağlayacak hükümler vaz'etmeyi ve keza barış zamanından itibaren silâhlı kuvvetleri mensuplarında, bütün milletlerin kùltürüne ve kùltür mallarına karşı bir saygı zihniyeti uyandırmayı taahhüdederler.

2. Yüksek Âkîd Taraflar, barış zamanından itibaren silâhlı kuvvetleri bünyesinde, görevi kùltür mallarına karşı saygılı davranılmasına nezaret etmek ve bu malların muhafazası ile vazifeli mülkî makamlarla iş birliği etmek olan servisler veya mütchassis memurlar yetiştirmeyi veya ihdas etmeyi taahhüdederler.

BÖLÜM - II

Özel koruma

Madde — 8.

Özel koruma altına alma :

1. Silâhlı bir çatışma halinde menkul kùltür mallarının muhafazasına mahsus sayısı mahdut bir kısım sığınak, anıt merkezleri ve büyük önem taşıyan başlıca gayrimenkul mallar özel koruma altına alınabilirler; ancak bunların:

a) Büyük bir endüstri merkezinden ve bir hava alanı, bir radyo istasyonu, millî müdafaa hizmetinde çalışan bir müessese, önemlice bir liman veya bir demiryolu istasyonu yahut büyük bir

ulaştırma yolu gibi hassas bir nokta teşkil eden her hangi mühim bir askerî hedeften gereği kadar uzak bir mesafede bulunması;

b) Askerî maksatlar uğrunda kullanılmaması şarttır.

2. Keza, yeri neresi olursa olsun, her türlü ihtimale göre bombardımanlardan zarar görmeyecek şekilde inşa edilmiş olmak şartıyla, menkul kültür mallarının muhafazasına mahsus bir sığınak dahi özel koruma altına alınabilir.

3. Bir anıt merkezi, velev transit de olsa, askerî efrat veya malzeme nakliyatında kullanıldığı takdirde askerî maksatlarla hizmet eder sayılır. İçinde askerî harekât, askerî efradın toplanması veya harb malzemesi imalatı ile doğrudan doğruya ilgili faaliyetler cereyan eden merkezler için de aynı hüküm caridir.

4. Birinci fıkrada yazılı kültür mallarından birinin sırf bu işe tahsis olunmuş silâhlı muhafızlar tarafından nezaret altında tutuluşu veya bu kültür malı civarında umumi âsaiyeti korumakla mükellef normal zabıta kuvvetlerinin bulunuşu halinde burası askerî maksatlar için kullanılmış sayılmaz.

5. İşbu maddenin birinci fıkrasında sayılan kültür mallarından biri, bu fıkranın kastedtiği mânada ehemmiyeti olan bir askerî hedef civarında bulunursa, ilgili Yüksek Âkid Taraf, silâhlı bir çatışma halinde bahis konusu hedefi kullanmayacağını ve bilhassa bu hedefin bir hava alanı, bir liman veya bir demiryolu istasyonu olması halinde, bu yerlerde her türlü seyrüsefer faaliyetini başka yere sevk edeceğini taahhüdederse, sözü geçen mahal de özel koruma altına alınabilir. Bu takdirde seyrüsefer faaliyetlerinin başka yere sevk edilmesini barış zamanından itibaren düzenlemek icabeder.

6. Kültür malları, «Özel koruma altında bulunan kültür malları milletlerarası sicilli» ne kaydedilmekle özel koruma altına alınırlar. Bu kaydın icrası ancak işbu Sözleşme hükümleri dairesinde ve bu Sözleşmenin tatbikiyetiyle ilgili tüzükte bildirilen şartlar altında mümkün olabilir.

Madde — 9.

Özel koruma altındaki kültür mallarının dokunulmazlığı :

Yüksek Âkid Taraflar, milletlerarası sicile kaydedilmelerinden itibaren özel koruma altına alınan kültür mallarına karşı her türlü tecavüz hareketinden sakınmak ve 8 ne maddenin 5 ne fıkrasındaki haller müstesna olmak üzere, bu malları ve civarlarını her hangi askerî maksatlarda kullanılmaktan kaçınmak suretiyle bunların dokunulmazlığının teminini taahhüdederler.

Madde — 10.

İşaretleme ve denetleme :

Silâhlı bir çatışma sırasında özel koruma altında bulunan kültür malları 16 ne maddede açıklanan belirtici işaretlerle teçhiz edilecek ve tatbikat tüzüğünde belirtildiği gibi, milletlerarası bir denetlemeye açık tutulacaktır.

Madde — 11.

Dokunulmazlığın kaldırılması :

1. Yüksek Âkid Taraflardan biri, özel koruma altına alınan bir kültür malı hakkında 9 ne maddedeki taahhütlerini ihlâl edecek bir harekette bulunduğu takdirde hasım taraf, bu ihlâl keyfiyetinin devamı müddetince, ilgili malın dokunulmazlığına riayet mecburiyetinden kurtulmuş olur. Şu kadar ki, mümkün oldukça ve önceden bu ihlâl hareketine mâkul bir müddet içinde son verilmesini talebeder.

2. İşbu maddenin birinci fıkrasında yazılı hal dışında, özel korunma altındaki bir kültür malının dokunulmazlığı ancak sakınılmıyacak bir askerî zaruretten dolayı süresince kaldırılabilir. İşbu

zaruret haline, ancak bir tümen veya önemce buna eşit veya daha üstün bir askeri teşekkül kumandanlığınca hükmedilebilir. Durumun imkân bıraktığı bütün hallerde, dokunulmazlığın kaldırılacağı hususu hasım tarafa yeteri kadar önceden ihtar olunur.

3. Dokunulmazlığı kaldırılan taraf, mümkün olan en kısa zamanda yazılı olarak ve mucip sebepleri açıklanmak suretiyle keyfiyetten, tatbikat tüzüğünde adı geçen Kültür Malları Genel Komiserine bilgi vermek mecburiyetindedir.

BÖLÜM - III

Kültür mallarının nakliyatı

Madde — 12.

Özel korunma altına alınan nakliyat :

1. Munhasıran kültür mallarının gerek ülke içinde gerekse başka ülkeye nakli, ilgili Yüksek Âkîd Tarafın isteği üzerine, Tüzükte açıklanan şartlar içinde özel koruma altında yapılır.
2. Özel koruma altındaki nakil, 16 ncı maddede açıklanan belirtici işaret taşı ve tatbikat tüzüğünde bildirilen milletlerarası murakabe altında yapılır.
3. Yüksek Âkîd Taraflar, özel koruma altında yapılan nakliyata karşı her hangi düşmanca bir harekete girişmekten tevakki ederler.

Madde — 13.

Müstacel hallerde nakliyat :

1. Şayet bir Yüksek Âkîd Taraf, bâzi kültür mallarının emniyetini başka bir yere nakillerini gerektirdiğini ve durumun, bilhassa bir silâhlı çatışma başlangıcında, 12 ncı maddede açıklanan işlemin tatbikini imkânsız kılacak bir müstaceliyet arz ettiğini mütalâa ederse, bu nakliyata 16 ncı maddede bildirilen belirtici işaret konabilir, yeter ki, evvelce bu nakliyat için 12 ncı madde uyarınca bir dokunulmazlık hakkı istenmiş ve bu talep reddedilmemiş olsun. Mümkün oldukça bu nakliyat hakkında hasım taraflara bilgi verilir. Başka bir memleket ülkesine doğru yapılan nakliyata dokunulmazlık hakkı açıkça tanınmamışsa hiçbir suretle belirtici işaret konulamaz.
2. Yüksek Âkîd Taraflar, bu maddenin 1 ncı fıkrasında sözü edilen belirtici işaretlerle işaretlenmiş nakliyata yöneltilebilecek düşmanca hareketlere karşı bunları korumak için mümkün olan gerekli tedbirleri alacaklardır.

Madde — 14.

Müsadere, zapt ve iğtinam dokunulmazlığı :

1. Müsadere, zapt ve iğtinam dokunulmazlığından :
  - a) 12 ncı veya 13 ncü maddelerde sözü edilen korumadan istifade eden kültür malları,
  - b) Munhasıran bu malların nakline tahsis edilmiş olan taşıtlar faydalanırlar.
2. İşbu madde, araştırma ve murakabe haklarını hiçbir suretle takyidetmez.

BÖLÜM — IV

Personel

Madde — 15.

Personel :

Kültür mallarının korunması ile vazifelendirilen personele, emniyet icaplarının gerektirdiği ölçüde ve bu malların menfaati icabı saygı gösterilecektir; bunlar, hasım tarafın eline düştüğü tak-

dirde, koruma ile mükellef buldukları kültür malları da hasım tarafın eline geçtikten sonra dahi vazifelerini görmeye devam edebilmelidirler.

BÖLÜM - V

Belirtici işaret

Madde — 16.

Sözleşmenin işareti :

1. Sözleşmenin belirtici işareti, uç tarafı sivri, çaprazlama çivit mavisi - beyaz bir armadan ibarettir. (Köşelerinden biri, armanın uç tarafına tatbik edilmiş çivit mavisi bir kare ile bunun üst tarafına resmedilmiş yine çivit mavisi bir üçkenden mürekkep bir arma kare ile üçken her iki yanda birer beyaz üçken meydana getirirler.)

2. Bu işaret tek olarak veya, 17 nci maddede bildirilen şartlar altında, bir üçken teşkil edecek şekilde üç kere tekrarlanmış olarak kullanılır.

Madde — 17.

İşaretin kullanılması :

1. Üç kere tekrarlanan işaret ancak :

- Özel koruma altında bulunan gayrimenkul kültür malları;
- 12 ve 13 nci maddelerde açıklanan şartlara uygun olarak kültür mallarının nakliyatı;
- Tatbik Tüzüğünde yazılı şartlara uygun olarak meydana getirilmiş sığınakları belirtmek için kullanılabilir.

2. Tek olarak işaret ancak :

- Özel koruma altında bulunmayan kültür mallarının;
- Tatbikat Tüzüğü uyarınca kontrol vazifesiyle mükellef şahısları;
- Kültür mallarının korunması ile vazifeli personeli;
- Tatbikat Tüzüğünde açıklanan kimlik kartlarını belirtmek için kullanılabilir.

3. Silâhlı bir çatışma sırasında belirtici işareti, işbu maddenin evvelki fıkralarında bildirilen haller dışında, ya da bu işarete benzeyen her hangi başka bir işareti kullanmak yasaktır.

4. Gayrimenkul bir kültür malı üzerine belirtici işareti konulabilmesi için, aynı zamanda bu binaya ilgili Yüksek Âkîd Tarafın yetkili makamınca resmen tarihlenmiş ve imzalanmış bir izinnamenin de asılması şarttır.

BÖLÜM - VI

Sözleşmenin tatbik sahası

Madde — 18.

Sözleşmenin tatbiki :

1. Barış zamanından itibaren yürürlüğe girecek olan hükümler dışında işbu Sözleşme, ilân edilmiş bir harb veya Yüksek Âkîd Taraflardan ikisi veya daha fazlası arasında zuhur edecek silâhlı bir çatışma halinde, harb hali bunlardan biri veya birkaçı tarafından kabul edilmemiş dahi olsa, tatbik edilecektir.

2. Sözleşme keza Yüksek Âkîd Taraflardan birine ait ülkenin kısmen veya tamamen işgalini tazammun eden bütün hallerde, bu işgal hiçbir askerî mukavemetle karşılaşmamış dahi olsa, tatbik edilecektir.

3. Şayet çatışma halindeki devletlerden biri bu Sözleşmeye Taraf değil ise, Taraf bulunan devletler yine aralarındaki münasebetlerde Sözleşme ile bağlı kalacaklardır. Keza Taraf olmayan devlet işbu Sözleşme hükümlerini kabul ettiğini beyan eder ve bu hükümleri tatbik ederse, taraf devletler bu devlete karşı da Sözleşme hükümleri ile bağlı kalacaklardır.

Madde — 19.

Milletlerarası mahiyette olmayan çatışmalar:

1. Milletlerarası mahiyette olmayıp Yüksek Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde silâhlı bir çatışma halinde, hasım taraflardan her biri bu Sözleşmenin hiç değilse kültür mallarına karşı saygılı bulunmasıyla ilgili hükümlerine riayetle mükellef olacaklardır.

2. Çatışmada hasım taraflar, özel anlaşma yoluyla işbu Sözleşmenin diğer hükümlerinden bir kısmını veya tamamını yürürlüğe koymaya gayret edeceklerdir.

3. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı bu yolda çatışmaya hasım taraflara hizmetlerini sunabilir.

4. Yukardaki hükümlerin tatbiki, çatışmaya hasım tarafların hukukî durumu üzerinde hiçbir suretle müessir olmayacaktır.

BÖLÜM — VII.

Sözleşmenin tatbiki

Madde — 20.

Tatbikat Tüzüğü :

İşbu Sözleşmenin tatbik usulleri, Sözleşmenin bir parçasını teşkil eden Tatbikat Tüzüğünde tâyin edilmiştir.

Madde — 21.

Koruyucu devletler :

İşbu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü, hasım tarafların menfaatlerini korumakla mükellef koruyucu devletlerin yardımıyla tatbik edilecektir.

Madde — 22.

Ulaştırma yolu :

1. Koruyucu devletler, kültür mallarının menfaati bakımından faydalı telâkki edecekleri bütün hallerde, bilhassa işbu Sözleşmenin veya Tatbikat Tüzüğünün ihtiva ettiği hükümlerin iera veya tefirinde hasım taraflar arasında anlaşmazlık zuhur ettiği takdirde, dostane teşebbüslerde bulunurlar.

2. Bu maksatla, koruyucu devletlerden herbiri, taraflardan birinin veya Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün müracaatı üzerine ya da kendiliğinden, hasım taraflar temsilcilerinin ve bilhassa kültür mallarını koruma ile mükellef makamların, muhtemelen uygun düşecek tarafsız bir memleket topraklarında toplanmalarını teklif edebilir. Hasım taraflar, kendilerine yapılacak toplantı tekliflerini müspet sonuçlandırmak zorundadırlar. Koruyucu devletler, tarafsız bir devletten seçilen veya Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünce tavsiye olunan bir şahsiyetin bu toplantıya başkanlık etmek üzere davetini hasım tarafların tasvibine sunar.

Madde — 23.

Unesco'nun yardımı :

1. Yüksek Âkîd Taraflar, kendi kültür mallarının korunmasını teşkilâtlandırmak veya işbu Sözleşme ve Tüzüğü'nün tatbikatından doğacak her hangi başka bir meseleyi halletmek üzere Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtından teknik yardım talebedebilirler. Teşkilât, programının ve imkânlarının çerçevesi içinde bu yardımı yapar.

2. Teşkilât bu konuda Yüksek Âkîd Taraflara kendiliğinden tekliflerde bulunmak yetkisine sahiptir.

Madde — 24.

Özel anlaşmalar :

1. Yüksek Âkîd Taraflar, ayrıca halletmeyi faydalı mütalâa ettikleri her meselede özel anlaşmalar aktedebilirler.

2. Bu Sözleşmenin kültür malları ve bunlara tahsis edilmiş memurlara sağladığı himayeyi azaltacak mahiyette hiçbir özel anlaşma yapılamaz.

Madde — 25.

Sözleşmenin yayılması :

Yüksek Âkîd Taraflar, barış ve silâhlı çatışma zamanında da işbu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü metinlerinin kendi memleketinde mümkün olan en geniş çevrelere yayılmasını temin ile mükellefdirler. Bilhassa bu metinleri, esasları bütün milletçe ve bahusus silâhlı kuvvetler ve kültür mallarının korunmasına memur vazifelilerce anlaşılacak surette askerî ve mümkünse sivil eğitim programlarına almayı da taahhüdederler.

Madde — 26.

Tercümeler ve raporlar :

1. Yüksek Âkîd Taraflar, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü vasıtası ile işbu Sözleşmenin ve Tatbikat Tüzüğü'nün resmî tercümelerini birbirine bildirirler.

2. Bundan başka, en az dört yılda bir defa bu Sözleşme ile Tüzüğü'nün tatbikatiyle ilgili olarak kendi idari makamlarınca alınmış, hazırlanmakta olan veya alınması düşünülen tedbirlere mütaallik bildirilmesini faydalı bulacakları bilgileri hâvi bir raporu Genel Müdüre gönderirler.

Madde — 27.

Toplantılar :

1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, İcra Konseyinin tasvibi ile Yüksek Âkîd Taraflar temsilcilerini toplantılara çağırabilir. Genel Müdür, Yüksek Âkîd Taraflardan en az beşte birinin talebi üzerine bu çağırmaı yapmakla mükelleftir.

2. Toplantının, işbu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü'nün tevliedettiği diğer vazifelerine hâlel gelmemek şartıyla, bu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü'nün tatbikatiyle ilgili meseleleri incelemek ve bu konuda tavsiyelerde bulunmak görevleri vardır.

3. Toplantı, Yüksek Âkîd Tarafların ekseriyeti temsil edilmiş olduğu takdirde ve 39 neu madde uyarınca Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü'nü yeniden gözden geçirebilirler.

Madde — 28.

Cezalar :

Yüksek Âkîd Taraflar işbu Sözleşmeyi ihlâl eden veya bu yolda bir emir veren kimsenin, hangi milletten olursa olsun, araştırılarak ceza hukuku veya disiplin cezalarına çarptırılmaları için kendi ceza hukuku sistemleri çerçevesi içinde gereken bütün tedbirleri almayı taahhüdederler.

SON HÜKÜMLER

Madde — 29.

Dilekler :

1. İşbu Sözleşme, İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Rusça olarak tesbit edilmiş olup her dört metin de aynı derecede muteberdir.

2. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Konferansının diğer resmî dillerine de tercümeleler yapılacaktır.

Madde — 30.

İmza :

İşbu Sözleşme 14 Mayıs 1954 tarihini taşıyacak ve 21 Nisan, 14 Mayıs 1954 tarihleri arasında Lâ Haye'de toplanmış olan Konferansa davet edilmiş bulunan bütün devletlerin imzalarına 31 Aralık 1954 tarihine kadar açık tutulacaktır.

Madde — 31.

Tasdik :

1. İşbu Sözleşme, imza eden devletlerin Anayasa usullerine uygun olarak tasdiklerine sunulacaktır.

2. Tasdik belgeleri Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacaktır.

Madde — 32.

Katılma :

Yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren işbu Sözleşme, 30 ncu maddede zikredilen ve bu Sözleşmede imzası bulunmayan bütün devletlerin ve keza Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı İcra Konseyince iştirake davet edilen her hangi başka bir devletin katılmasına açık bulunacaktır.

Madde — 33.

Yürürlüğe girme :

1. İşbu Sözleşme, beş tasdik belgesinin tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

2. Mütâakiben her Yüksek Âkîd Taraf için yürürlüğe girme, bu Âkîdın tasdik belgesini tevdi tarihinden itibaren üç ay sonradır.

3. 18 ve 19 ncu maddelerde yazılı durumlar, hasım taraflarca muhasematın veya işgalin başlamasından evvel veya sonra tevdi olunacak tasdik ve katılma belgelerine hemen yürürlük hükmünü verirler. Bu hallerde Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, 38 nci maddede yazılı tebligatı en süratli yoldan yapar.

Madde — 34.

Sözleşme hükümlerinin fiilen tatbik mevkiine konulması :

1. Yürürlüğe girmesi tarihinde Sözleşmeye taraf devletler, kendilerine aidolan hususlarda Sözleşmenin altı ay zarfında fiilen tatbik mevkiine konulması için gereken bütün tedbirleri alacaklardır.
2. Bu müddet, tasdik veya katılma belgesini işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden sonra tevdi edecek bütün devletler için, tasdik veya katılma belgelerini tevdi tarihinden başlamak üzere altı ay olacaktır.

Madde — 35.

Sözleşmenin ülke bakımından şümülü :

Her Yüksek Akıd Taraf, Sözleşmeyi tasdik veya buna katılma sırasında, ya da bundan sonraki her hangi bir zamanda, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacak bir tebliğ ile işbu Sözleşmenin, milletlerarası münasebetlerini idare ettiği ülkelerin tamamına veya yalnız bir kısmına şâmil olacağını bildirebilirler. Bu tebliğ, alınmasından itibaren üç ay sonra hükümlülük kazanır.

Madde — 36.

Sözleşmenin önceki sözleşmelerle münasebeti :

1. Kara harblerine mahsus kanunlarla teamülleri (IV) ve harb halindeki deniz kuvvetleri bombardımanları (IX) ile ilgili gerek 29 Temmuz 1899, gerekse 18 Ekim 1907 tarihli La Haye Sözleşmeleri ile bağlı olup işbu Sözleşmeye taraf bulunan devletler arasındaki münasebetlerde işbu Sözleşme, yukarıda bildirilen (IX) sayılı Sözleşme ile keza (IV) sayılı Sözleşme bağlı tüzük hükümlerini tamamlar ve (IX) sayılı Sözleşmenin 5 nci maddesinde açıklanan işaret yerine işbu Sözleşmenin 16 nci maddesinde sözü edilen belirtici işareti - bu işaretin kullanılmasına Sözleşme ve Tatbikat Tüzüğünde yazılı bütün hallerde muteber olmak üzere - ikame eder.

Madde — 37.

Sona erdirme :

1. Yüksek Akıd Taraflardan her biri; kendi adına veya milletlerarası münasebetlerini idare ettiği ülke adına işbu Sözleşmeyi sona erdirebilir.
2. Sona erdirme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilât Genel Müdürüne tevdi olunacak yazılı bir tebliğ ile bildirilir.
3. Sona erdirme, buna dair belgenin alınması tarihinden bir yıl sonra muteber olur. Ancak bu bir yılın hitamı sırasında sona erdiren Taraf silâhlı bir çatışmaya girmiş bulunuyorsa, sona erdirme hükmü, çatışma sonuna ve her halde kültür mallarının ülkesine iadesi muameleleri tamamlanmaya kadar durur.

Madde — 38.

Tebliğler :

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, gerek 30 ve 32 nci maddelerde gösterilmiş devletleri gerekse Birleşmiş Milletler Teşkilâtını her türlü tasdik, katılma veya 31, 32 ve 39 ncu maddelerde yazılı kabul belgelerinin kendisine tevdiinden, keza 35, 37 ve 39 ncu maddelerde yazılı bildirme ve sona erdirmelerinden haberdar eder.

Madde — 39.

Sözleşmenin ve Tatbik Tüzüğü'nün yeniden gözden geçirilmesi :

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, işbu Sözleşme ile Tatbik Tüzüğüne dair tadilat teklifinde bulunabilir. Bu suretle yapılacak tadilat teklifi, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne bildirilir. Genel Müdür ve muaddel metinleri Yüksek Âkîd Taraflara göndererek kendilerinden :

- a) Bir konferans toplanarak teklif olunan tadillerin tetkikini arzu edip etmediklerinin;
- b) Veya teklif edilen tadilatı konferans toplanmasına lüzum kalmadan kabul etmek fikrinde olup olmadıklarının;
- c) Ya da konferans toplanmasına hacet olmaksızın tadil tekliflerini reddetmeyi düşünüp düşünmediklerinin dört ay zarfında bildirilmelerini ister.

2. Genel Müdür, bu maddenin 1 nci fıkrasıyla ilgili olarak alacağı cevapları bütün Yüksek Âkîd Taraflara bildirir.

3. Bütün Yüksek Âkîd Taraflar, işbu maddenin birinci fıkrasının (b) şıkkına uygun olarak gösterilen müddet zarfında görüşlerini Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne açıkladıkları ve teklif olunan tadilatı bir konferans toplanmasına lüzum olmaksızın kabul fikrinde bulduklarını bildirdikleri takdirde, Genel Müdür, 38 nci madde uyarınca bu karara dair tebligat yapar. Tadil, işbu tebligat tarihinden 90 gün sonra bütün Yüksek Âkîd Taraflar hakkında muteber olur.

4. Genel Müdür, Yüksek Âkîd Tarafların üçte birinden fazlasınca talep vâkı olduğu takdirde, tadilat tekliflerinin incelenmesi için Yüksek Âkîd Tarafları konferansa çağırır.

5. Bundan evvelki fıkrada bildirilen usule tabi olmak üzere Sözleşmede veya Tatbikat Tüzüğünde yapılacak tadiller, Yüksek Âkîd Tarafların konferansta hazır bulunacak temsilcilerince ittifakla ve keza Yüksek Âkîd Tarafların her biri tarafından ayrı ayrı kabul edilmedikçe yürürlüğe giremez.

6. Dördüncü ve beşinci fıkralarda gösterilen konferansta karar altına alınmış Sözleşme ve Tatbik Tüzüğü tadillerinin Yüksek Âkîd Taraflarca kabulü, bu yolda resmî bir belgenin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi suretiyle yapılır.

7. İşbu Sözleşmeye ve Tatbik Tüzüğüne ait tadillerin yürürlüğe girmesinden sonra, işbu Sözleşme ve Tatbik Tüzüğü'nün yalnız bu suretle tadile uğrıyan metni tasdika veya katılmaya açık bulunacaktır.

Madde — 40.

Tescil :

Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi gereğince işbu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün müracaatı üzerine Birleşmiş Milletler Sekreterliğince tescil olunacaktır.

İşbu Sözleşme aşağıda imzaları bulunan yetkililer tarafından imzalanmıştır.

La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde bir tek nüsha halinde hazırlanmış olup işbu nüsha Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı arşivlerinde muhafaza edilecek ve aslına uygun musaddak örnekleri 30 ve 32 nci maddelerde gösterilen bütün devletlerle Birleşmiş Milletler Teşkilâtına tevdi olunacaktır.

Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair olan Sözleşmenin tatbikatına ait
Tüzük

BÖLÜM - I

Denetleme

Madde — 1.

Görevlilerin milletlerarası listesi :

Sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle beraber Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, Yüksek Âkîd Taraflarca Kültür Malları Genel Komiserliği görevini icraya ehil görülecek şahsiyetlerin isimlerinden mürekkep milletlerarası bir liste tanzim eder. Bu liste, Yüksek Âkîd Tarafların taleplerine göre Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün teşebbüsüyle zaman zaman yeniden gözden geçirilir.

Madde — 2.

Denetleme Teşkilâtı :

Yüksek Âkîd Taraflardan biri Sözleşmenin 18 nci maddesi şümulüne giren silâhlı bir çatışmaya dâhil olur olmaz :

- a) Kendi ülkesi üzerinde bulunan kültür malları için bir temsilci tâyin eder; şayet bir diğer ülkeyi işgal ediyorsa orada bulunan kültür malları için de özel bir temsilci tâyin etmekle mükelleftir;
- b) Bir Yüksek Âkîd Tarafın muhasımını koruyan koruyucu devlet, 3 ncü madde gereğince bu Âkîd nezdinde temsilciler tâyin eder.
- c) İşbu Yüksek Âkîd Taraf nezdinde, 4 ncü madde hükümlerine uygun olarak bir kültür malları Genel Komiseri tâyin olunur .

Madde — 3.

Koruyucu Devletler delegelerinin tâyini :

Koruyucu Devlet, delegelerini kendi elçilik veya konsolosluk mensupları arasından, ya da görevin icra edileceği tarafın muvafakatiyle, başka şahıslar arasından seçer.

Madde — 4.

Genel Komitenin tâyini :

1. Kültür Malları Genel Komiseri, nezdinde görevlendirileceği taraf ile muhasım tarafları koruyan Devletlerin müşterek kararıyla milletlerarası listede adı yazılı şahıslar arasından seçilir.
2. Bu hususta müzakerelerin başlamasından itibaren geçecek üç hafta sonunda tarafların bir mutabakata varamaması halinde, bunlar, Genel Komiserin seçilmesini Milletlerarası Adalet Divanı Başkanından isterler. Başkanın seçeceği Genel Komiser, nezdinde görevlendirildiği tarafın tasvibine mazhar olmadıkça görevine başlayamaz.

Madde — 5.

Delegelerin yetkileri :

1. Koruyucu devletler delegeleri, Sözleşmeyi ihlâl edici hareketleri tesbit edenler nezdinde görevlendirildikleri tarafın muvafakati ile, bu hareketlerin hangi şartlar altında vukua geldiği hu-

susunu soruştururlar, Sözleşmeyi muhıl hareketlerin durdurulması için mahallinde teşebbüslere geçerler ve gerekince Genel Komisere başvururlar; Genel Komiseri faaliyetlerinden devamlı surette haberdar ederler.

Madde — 6.

Genel Komiserin yetkileri :

1. Kültür Mallar Genel Komiseri, nezdinde görevli bulunduğu taraf temsilcisi ve diğer alâkalı delegelerle, Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili bulunmak üzere kendisinden halli istenmiş olan meseleleri müzakere eder.

2. Genel Komiser, işbu Tüzükte belirtilen hallerde karar verme ve tâyin yapma yetkilerine sahiptir.

3. Nezdinde görevli bulunduğu tarafın muvafakati ile soruşturma açtırma veya bunu bizzat idare etmek hakkını haizdir.

4. Muhasım taraflar veya bunları koruyan koruyucu devletler nezdinde Sözleşmenin tatbiki hususunda faydalı mütalâa edeceği her türlü teşebbüste bulunur.

5. Sözleşmenin tatbikatına dair gereken raporları hazırlıyarak ilgili taraflara ve bunları koruyan koruyucu devletlere sunar. Bu raporların örneklerini birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi eder. Genel Müdür, ancak raporların teknik mütalâalarından faydalanabilir.

6. Koruyucu Devletin bulunmadığı hallerde Genel Komiser, Sözleşmenin 21 nci ve 22 nci maddeleriyle Koruyucu Devlete tanınan görevleri yerine getirir.

Madde — 7.

Müfettişler ve bilirkişiler :

1. Kültür malları Genel Komiseri, alâkalı delegelerin mütalâasını aldıktan sonra şayet uygun görürse, belirli bir görevle görevlendirilecek bir kültür malları müfettişini, temsil ettiği tarafın tasvibine arz eder, müfettiş ancak Genel Komisere karşı sorumludur.

2. Genel Komiser, delegeler ve müfettişler, yukardaki maddede beyan olunan tarafın tasvibine sunulacak olan uzmanların hizmetinden de faydalanabilirler.

Madde — 8.

Denetleme görevinin yerine getirilmesi :

Kültür malları Genel Komiseri, koruyucu devletler delegeleri, müfettişler ve bilirkişiler hiçbir suretle görevlerinin sınırları dışına çıkamazlar. Nezdinde vazife gördükleri Yüksek Âkîd Tarafın emniyet icaplarını bilhassa dikkate almaları ve her hal ve kârda askerî zaruretleri, Yüksek Âkîd Tarafça kendilerine bildirildiği şekilde göz önünde tutmaları lâzımdır.

Madde — 9.

Koruyucu Devletler Vekili:

Şayet bir muhasım taraf bir koruyucu devlet faaliyetinden faydalanmıyan ve faydalanmadan mahrum kalmışsa 4 ncü maddede gösterilen usul gereğince bir kültür malları Genel Komiserinin tâyini zımında Koruyucu devlet görevini üzerine alması tarafsız bir devletten istenebilir. Bu suretle tâyin olunacak Genel Komiser, dilerse bu Tüzükle tesbit edilen Koruyucu Devletler delegeliklerini müfettişler uhdesine verebilir.

Madde — 10.

Masraflar :

Kültür malları Genel Komiserinin, müfettişlerin ve bilirkişilerin tahsisat ve masrafları, nezdinde vazifeli buldukları tarafa aittir. Koruyucu Devletler delegelerine ait tahsisat ve masraflar ise bu devletlerle menfaatlerini korudukları devletler arasında bir anlaşma konusu teşkil eder.

BÖLÜM - II

Özel koruma

Madde — 11.

Kondurma sığınaklar :

1. Bir Yüksek Âkîd Taraf bir silâhlı çatışma sırasında ve önceden görülemeyecek durumlar karşısında bir kondurma sığınak çatmak zorunda kaldığı ve bu sığınagın özel koruma altına alınmasını istediği takdirde, bu isteğinden kendi nezdinde vazifeli Genel Komiseri derhal haberdar eder.

2. Şayet Genel Komiser şartları ve bu kondurma sığınakta muhafaza edilen kültür mallarının önemini böyle bir tedbir alınmasına değer mahiyette bulursa, bu sığınaga Sözleşmenin 16 nci maddesinde sözü geçen belirtici işaretin konulması için işbu Yüksek Âkîd Tarafa izin verebilir. Kararını derhal koruyucu devletlerin ilgili delegelerine bildirir; delegelerden her biri, 30 günlük bir süre içinde işaretin derhal kaldırılmasını isteyebilir.

3. Delegeler mutabakatlarını bildirir bildirmez veya 30 günlük süre dolduğu halde ilgili delegeler her hangi bir itirazda bulunmazsa ve şayet kondurma sığınagın Sözleşmenin 8 nci maddesindeki şartlara uygun olduğuna Genel Komiser kanaat getirirse, bu sığınagın özel koruma altında bulunan kültür malları siciline kaydını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdüründen talebeder.

Madde — 12.

Özel koruma altında bulunan kültür malları milletlerarası sicilli :

1. Bir «özel koruma altında bulunan kültür malları milletlerarası sicilli» ihdas edilmiştir.

2. Bu sicili, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü tutar ve birer örneğini Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri ile Yüksek Âkîd Taraflara verir.

3. Sicil, her biri bir Yüksek Âkîd Tarafın adına tahsis edilmiş olan bölümlere ayrılmıştır. Her bölüm yeniden üç paragrafa ayrılmış olup paragraflar: Sığınaklar, Anıt merkezleri, Başkaca gayrimenkul kültür malları başlıklarını taşırlar; her bölümün ihtiva edeceği kayıtları Genel Müdür tâyin eder.

Madde — 13.

Tescil talepleri :

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, ülkesi üzerinde bulunan bâzi sığınakların, anıt merkezlerinin veya başka gayrimenkul kültür mallarının sicile kaydını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdüründen talebedebilirler; bu taleplernelerde, malların mevkiilerine dair açıklamalarda bulunur ve bu malların Sözleşmenin 8 nci maddesindeki şartlara cevap verdiğini de tasdik eder.

2. İşgal halinde, işgal eden devlet tescil talebinde bulunmak hakkına sahiptir.
3. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, tescil taleplerinin birer örneğini gecikmeksizin Yüksek Âkîd Taraflardan her birine gönderir.

Madde — 14.

İtiraz :

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne hitabeden bir yazı ile her hangi bir kültür malının tesciline itirazda bulunabilir. Bu yazı, tescil talebi suretinin postaya verildiği tarihten itibaren 4 ay zarfında Genel Müdürün eline geçmiş bulunmalıdır.

2. Bu türlü bir itirazın mucip sebeplere dayanması gerekir; sebepler sadece :

- a) Malın bir kültür malı olmadığı,
  - b) Sözleşmenin 8 nci maddesinde açıklanan şartların yerine getirilmediği,
- Olabilir.

3. Genel Müdür, gecikmeksizin itiraz yazısının birer örneğini Yüksek Âkîd Taraflara gönderir. Gerekirse (Milletlerarası anıtlar, sanat ve tarih değeri taşıyan mevkilerle arkeolojik araştırma yerleri Komitesi) nin ve ayrıca lüzum görürse başka her hangi yetkili kurul veya şahsın mütalâasına başvurur...

4. Genel Müdür veya tescil talebinde bulunan Yüksek Âkîd Taraf, itirazın geri alınması hususunda muteriz Yüksek Âkîd Taraflar nezdinde faydalı bulacağı her türlü teşebbüse girişebilirler.

5. Şayet barış zamanında bir kültür malının tescilini istemiş bir Yüksek Âkîd Taraf tescilin yapılmasından önce silâhlı bir çatışmaya girmiş bulunursa, bahis konusu kültür malı, yapılacak veya yapılmış olabilecek her hangi bir itirazın tasdik, ref'i veya feshine intizaren Genel Müdür tarafından geçici olarak derhal tescil olunur.

6. Şayet Genel Müdür itiraz yazısını aldığı tarihten itibaren altı ay zarfında muteriz Yüksek Âkîd Taraftan itirazın kaldırıldığını bildiren bir yazı almamışsa, tescil talebinde bulunan Yüksek Âkîd Taraf, ilerideki fıkrada göstrelen hakem usulüne başvurabilir.

7. Tahkim talebi, Genel Müdürün itiraz yazısını aldığı tarihi takibedecek en geç bir yıl içinde yapılmış olmalıdır. Uyuşmazlığa taraflardan herbiri birer hakem tâyin eder. Bir tescil talebi birden fazla itiraza mâruz kaldığı takdirde, itiraz sahibi Yüksek Âkîd Taraflarca müstereken bir hakem tâyin olunur. Bu iki hakem, işbu Tüzüğün birinci maddesinde gösterilen milletlerarası listedeki şahıslar arasından bir üçüncü hakem seçerler; bu seçmede uyuşmadıkları takdirde, milletlerarası listeden intihabı şart olmıyan bir üçüncü hakemin seçilmesini Milletlerarası Adalet Divanı Başkandan isterler. Bu suretle teşekkül eden hakem mahkemesi kendi muhakeme usulünü tâyin eder. Kararları kesindir.

8. Yüksek Âkîd Taraflardan herbiri, kendisinin Taraflardan biri bulunduğu bir itiraz halinde, önceki fıkrada sözü geçen hakem usulünün tatbikini arzu etmediğini beyan edebilir. Bu takdirde, bir tescil talebinde vâkı olan itiraz Genel Müdür tarafından Yüksek Âkîd Taraflara bildirilir. İtiraz, ancak Yüksek Âkîd Taraflardan oy verenlerin üçte ikisinin kararı ile teyidedilebilir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, Sözleşmenin 27 nci maddesiyle kendisine verilen yetkiye dayanarak bir toplantı yapılmasını gerekli bulmadıkça oylama, yazışma yoluyla yapılır. Genel Müdür, oylamanın yazışma yoluyla yapılmasına karar verdiği takdirde, Yüksek Âkîd Tarafları, kendilerine bu yolda yapılacak tebligatın sevki tarihinden itibaren geçecek altı ay içinde oylarını mühürlü zarflar içinde kendisine göndermeye davet eder.

Madde — 15.

Tescil :

1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, kendisinden tescil talebedilecek her hangi bir kültür malının, bu talep 14 ncü maddede bildirilen müddet içinde itiraza uğnamadıkça, sicile bir sıra numarası altında kaydeder.

2. Bir itirazın serd edilmesi halinde ve 14 ncü maddenin 5 nei fıkrasında açıklanan husus dışında, Genel Müdür, bir kültür malının sicile kaydını, ancak itirazın kaldırılması veya 14 ncü maddenin 7 nei fıkrasıyla veya aynı maddenin 8 nei fıkrasıyla kastedilen muamelenin ikmalinden sonra işbu itirazın teyidedilmemesi halinde icra eder.

3. 11 nei maddenin 3 ncü fıkrasının kastedtiği halde, Genel Müdür tescil muamelesini Kültür Malları Genel Komiserinin müracaatı üzerine yapar.

4. Genel Müdür, her tescilin tasdikli bir örneğini Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri ile Yüksek Âkîd Taraflara ve tescil talebinde bulunan tarafın müracaatı üzerine, Sözleşmenin 30 neu ve 32 nei maddelerinde gösterilen bütün diğer devletlere gönderir. Tescil bu örneklerin gönderilmesinden otuz gün sonra muteber olur.

Madde — 16.

Kaydın silinmesi :

1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, aşağıdaki hallerde bir kültür malının kaydını sicilden sildirir :

- a) Kültür malı ülkesi üzerinde bulunan Yüksek Âkîd Tarafın talebi üzerine;
- b) Şayet tescil talebinde bulunan Yüksek Âkîd Taraf Sözleşmeye son vermiş ve işbu son verme keyfiyeti yürürlüğe girmişse;
- c) 14 ncü maddenin 5 nei fıkrasında bildirilen durumda 14 ncü maddenin 7 nei ve 8 nei fıkralarında gösterilen usulde bir itiraz teyidedilmiş bulunursa.

2. Genel Müdür, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine ve tescil örneği kendilerine gönderilmiş bulunan bütün devletlere sicilden silinen her kaydın tasdikli bir örneğini gönderir. Silinme keyfiyeti, gönderme tarihinden itibaren 30 gün sonra muteber olur.

BÖLÜM - III

Kültür mallarının nakli

Madde — 17.

Dokunulmazlık hakkı istihsalı için usul :

1. Sözleşmenin 12 nei maddesinin 1 nei fıkrasında gösterilen talep, Kültür Malları Genel Komiserine yapılır. Bu talepten önce, talebin dayandığı sebepler açıklanmalı, nakledilecek kültür mallarının sayısı ve önemi, bunların halihazır mevkiî, nakledilmeleri düşünülen yer, kullanılacak taşıtlar, takibolunacak yol, nakliyatın yapılacağı tarih ve diğer faydalı bilgiler tasrih olunmalıdır.

2. Genel Komiser, lüzumlu göreceği kimselerin mütalâalarını aldıktan sonra yer değişimini haklı bulursa, tatbik şekli üzerinde koruyucu devletler delegeleriyle danışmalarda bulunur. Bu danışmadan sonra, yapılacak nakliyattan muhasım tarafları haberdar eder ve bu bildiriye lüzumlu bütün bilgileri ekler.

3. Genel Komiser, naklolunan kültür mallarının munhasıran talepten önce bildirilenlerden ibaret olduğunu, nakliyatın kabul edilen şartlar altında cereyan ettiğini, belirtici işaretin mevcud olduğunu temin etmek üzere bir veya birkaç müfettiş tayin eder. Bu müfettiş veya müfettişler, nakliyatı gidiceği yere kadar takibederler.

Madde — 18.

Yabancı memleketlere yapılacak nakliyat :

Özel koruma altında cereyan eden nakliyat başka bir memleket ülkesine yapılmakta ise, sade Sözleşmenin 12 nci maddesiyle işbu Tüzüğün 17 nci maddesine değil, aynı zamanda aşağıda bildirilen hükümlere de tabidir :

a) Kültür malları başka bir devlet ülkesinde bulunduğu müddetçe bu devletin emenatinde sayılır. En az aynı değerdeki kendi kültür mallarına karşı göstereceği itinaı bunlara karşı da göstermekle mükelleftir.

b) Emanetçi Devlet, bu malları muhasematın sonundan evvel iade etmez. İade keyfiyeti, bu yoldaki talep tarihinden itibaren altı ay içinde gerçekleştirilir.

c) Birbiri ardınca yapılacak nakliyat sırasında ve başka bir Devlet ülkesinde iken kültür malları hiçbir suretle müsadere edilemeyeceği gibi ne emanet sahibi, ne de emanetçi devletlerce bunlara tasarruf olunamayacaktır. Bununla beraber, işbu malların muhafazası gerektiği zaman, emanetçi devlet bu malları birinci maddede bildirilen şartlar altında ve emanet sahibinin rızası ile bir üçüncü devletin ülkesine naklettirebilir.

d) Özel koruma altına alma talebinde, ülkesine nakliyat yapılacak devletin işbu madde hükümlerini kabul ettiği hususu zikredilmelidir.

Madde — 19.

İşgal altındaki ülke :

Bir Yüksek Âkîd Taraf ülkesini işgal eden diğer bir Yüksek Âkîd Taraf, bazı kültür mallarını bu ülkenin başka bir noktasında bulunan bir sığınağa nakleder ve bu arada işbu tüzüğün 17 nci maddesi hükümlerini tatbik edememiş bulunursa Kültür Malları Genel Komiserinin malı koruyan normal personelle görüştüğünden sonra durumun bu nakliyatın yapılmamasını zaruri kıldığına yazılı olarak tasdik etmesi şartıyla sözü edilen Nakliyat Sözleşmesinin 4 nci maddesinde bildirilen kaçak nakliyattan sayılmaz.

BÖLÜM - IV

Belirtici işaret

Madde — 20.

İşaretin konulması :

1. Belirtici işaretin tatbik edileceği yer ve seçkinlik derecesi her Yüksek Âkîd Tarafın yetkili makamlarının takdirine bırakılmıştır. İşaret bilhassa bayrak veya kolçaklar üzerine tatbik olunabilir. Her hangi bir eşya üzerine boyanabileceği gibi ihtiyaca elverişli başka şekillerde de resmolanabilir.

2. Bununla beraber, silâhlı bir çatışma zamanında ve Sözleşmenin 12 ve 13 nci maddelerinde derpiş edilen hallerde, daha mükemmel bir işaretleme yolu bulunmadığı takdirde, belirtici işaret gündüz havadan ve karadan aynı derecede açıkça görülebilecek şekilde taşıtlar üzerine yerleştirilmelidir.

a) Özel koruma altındaki bir anıt merkezinin sınırlarını belirtecek şekilde muntazam aralıklarla;

b) Özel koruma altındaki başka gayrimenkul kültür mallarının geniş yerlerine konmalıdır.

Afganistan	Adına	Liberya	»
Arnavutluk Halk Cumhuriyeti	»	Libya	»
Almanya Federal Cumhuriyeti	»	Lichtenstein	»
Andorra	»	Lüksemburg	»
Suudi Arabistan Kırallığı	»	Monako	»
Arjantin Cumhuriyeti	»	Meksika	»
Avustralya	»	Nepal	»
Avusturya	»	Nikaragua	»
Belçika	»	Norveç	»
Bolivya	»	Yeni Zelânda	»
Brezilya	»	Pakistan	»
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti	»	Panama	»
Kamboçya Kırallığı	»	Paraguay	»
Kanada	»	Felemenk	»
Seylân	»	Peru	»
Şili	»	Filipin Cumhuriyeti	»
Çin	»	Polonya Halk Cumhuriyeti	»
Kolombiya Cumhuriyeti	»	Portekiz	»
Kore Cumhuriyeti	»	Danimarka Cumhuriyeti	»
Kosta - Rica	»	Beyaz Rusya Sosyalist Sovyet Cum-	
Küba	»	huriyeti	»
Danimarka	»	Ukrayna Sosyalist Sovyet Cumhu-	
Mısır	»	riyeti	»
Ekvator	»	Romanya Halk Cumhuriyeti	»
İspanya	»	Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda	
Amerika Birleşik Devletleri	»	Birleşik Kırallığı	»
Habeşistan	»	Sen Maren Cumhuriyeti	»
Finlândiya	»	Papalık	»
Fransa	»	Salvador	»
Yunanistan	»	İsveç	»
Guatemala	»	İsviçre Konfederasyonu	»
Haiti Cumhuriyeti	»	Suriye Cumhuriyeti	»
Honduras	»	Çekoslovakya Cumhuriyeti	»
Macaristan Halk Cumhuriyeti	»	Tayland	»
Hindistan	»	Türkiye	»
Endonezya Cumhuriyeti	»	Birmanya Birliği	»
Irak	»	Güney Afrika Birliği	»
İran	»	Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Bir-	
İrlânda	»	liği	»
İzlânda	»	Doğu Uruguay Cumhuriyeti	»
İsrail Devleti	»	Venezuela Birleşik Devletleri	»
İtalya	»	Viet - Nam Devleti	»
Japonya	»	Yemen	»
Haşimî Ürdün Kırallığı	»	Yugoslavya Federal Halk Cumhu-	
Laos Kırallığı	»	riyeti	»
Lübnan	»		

Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşmeye ait

PROTOKOL

Yüksek Âkîd Taraflar aşağıda yazılı hususlar hakkında mutabıktırlar

I

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kültür mallarının bir silâhlı çatışma sırasında işgal etmiş bulunduğu ülkelerden ihracına mâni olmayı taahhüdeder; bu kültür malları, La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanmış olup silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair bulunan Sözleşmede tarif edilmiştir.

2. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, doğrudan doğruya veya bilvasıta işgal altındaki herhangi bir ülkeden ithal edilen kültür mallarının yediemine tevdiini taahhüdeder. İşbu yediemin kararı, ya doğrudan kendi makamlarınca ithalde, ya da bu yapılmadığı takdirde, mahreç ülke makamlarının talebi üzerine verilir.

3. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, evvelece işgal altında bulunmuş olan ülkenin yetkili makamlarına, kendi nezdinde bulunup 1 nci madde prensiplerine aykırı olarak ihraç edilmiş olan kültür mallarını muhasamatın sonunda iade etmeyi taahhüdeder. Bu mallar harb zararları karşılığı olarak aslâ alınmazlar.

4. Kendi işgalindeki ülkede kültür mallarının ihracına mâni olmakla mükellef bulunmuş olan Yüksek Âkîd Taraf, bu malları elinde bulunduran ve bunları önceki fıkra hükümlerine uygun olarak iade edecek olan iyi niyet sahibi kimseleri tazmin eder.

II

5. Bir Yüksek Âkîd Tarafın ülkesinde iken bu Yüksek Âkîd Tarafça bir silâhlı çatışmadan mütevellit zararlara karşı korumak için başka bir Yüksek Âkîd Taraf ülkesine emanet edilmiş bulunan kültür malları muhasamat sonunda bu devletçe menşe memleket yetkili makamlarına teslim edilecektir.

6. İşbu Protokol 14 Mayıs 1954 tarihini taşıyacak ve La Haye'de 21 Nisan - 14 Mayıs 1954 tarihleri arasında toplanmış olan konferansa davet edilmiş bulunan bütün devletlerin imzasına 31 Aralık 1954 tarihine kadar açık tutulacaktır.

7. a) İşbu Protokol, imza eden devletlerin anayasa usullerine göre tasdikine arz olunacaktır.

b) Tasdik belgeleri, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacaktır.

8. İşbu Protokol, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, 6 nci fıkrada açıklanan imza sahibi olmayan bütün devletlerin ve keza Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı İcra Konseyince katılmaya davet edilmiş her hangi başka bir devletin katılmasına açık bulundurulacaktır. Katılma, bir katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi suretiyle yapılır.

9. 6 nci ve 8 nci fıkralarda kasdolunan devletler, imza, tasdik veya katılma sırasında işbu Protokolün I nci veya II nci kısımları hükümleriyle bağlı olmayacaklarını beyan edebilirler.

10. a) İşbu Protokol, 5 tasdik belgesinin tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

b) Bu tarihten sonra, her Yüksek Âkîd Taraf için, tasdik veya katılma belgelerinin tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

c) La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanmış olup silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair bulunan Sözleşmenin 18 ve 19 ncu maddelerinde açıklanan durumlar muhasamat halindeki Taraflarca, muhasamat veya işgalin başlamasından evvel veya sonra tevdi edilen tasdik ve katılmaları derhal muteber kılar. Bu hallerde, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve

Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü tarafından 14 ncü madde hükümlerine göre yapılacak tebligat, en süratli yoldan yapılacaktır.

11. a) İşbu Protokol, yürürlüğe girmesi tarihinde taraf olmuş devletlerden her biri, altı ay zarfında fiilen tatbik mevkiine konulması için kendisi bakımından gerekli olan bütün tedbirleri alır.

b) İşbu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonra tasdik veya katılma belgelerini tevdi etmiş olan devletler için bu müddet, işbu tasdik veya katılma belgelerinin tevdi tarihinden itibaren altı aydır.

12. Her Yüksek Âkid Taraf, tasdik veya katılma sırasında veya bundan sonraki her hangi bir zamanda, milletlerarası münasebetlerini sağladığı ülkelerin tamamının veya bir kısmının işbu Protokol hükümlerine tabi olacağını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürlüğüne tevdi edeceği bir tebliğ ile beyan edebilir. İşbu tebliğ, alınması tarihinden üç ay sonra hüküm kazanır.

13. a) Yüksek Âkid Taraflardan her biri, kendi adına veya milletlerarası münasebetlerini sağladığı her hangi bir ülke adına işbu Protokolü sona erdirmeye hakkına sahiptir.

b) Sona erdirmeye, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürlüğüne tevdi olunacak yazılı bir belge ile tebliğ olunur.

c) Sona erdirmeye, buna dair belgenin alındığı tarihten bir sene sonra hüküm ifade eder. Şu kadar ki, bu bir senenin bitiminde sona erdiren Taraf bir silâhli çatışmaya girişmiş bulunursa, sona erdirmeye hükmü, muhasamat sonuna kadar ve her halde kültür mallarının menşesine iadesi işleminin tamamlanmasına kadar durur.

14. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, 7, 8 ve 15 nci maddelerde beyan olunan bütün tasdik, katılma veya kabul belgelerini ve keza 12 ve 13 ncü maddelerde açıklanan tebligat ve sona erdirmeye beyanlarının kendisine tevdi edilmesinden, 6 ve 8 nci maddelerle gösterilen devletlere ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtına bilgi verir.

15. a) İşbu Protokol, Yüksek Âkid Taraflardan üçte ikisinden ziyadesince bu yolda bir talep vâkı oldukça yeniden gözden geçirilir.

b) Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü bu maksatla bir konferans toplar.

c) İşbu Protokolda yapılacak tadilat, konferansta temsil olunan devletlerin oy birliği ile ve Yüksek Âkid Tarafların her birince kabul edilmedikçe yürürlüğe girmez.

d) (b) ve (c) bölümlerinde gösterilen konferansta karar altına alınacak tadilatın Yüksek Âkid Taraflarca kabulü, resmî bir belgenin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürlüğüne tevdi suretiyle yapılır.

e) İşbu Protokolde yapılacak tadilatın yürürlüğe girmesinden sonra ancak işbu Protokolün muaddel metni tasdik veya katılmaya açık bulunacaktır.

Birleşmiş Milletler Anayasasının 102 nci maddesi gereğince işbu Protokol, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürlüğünün müracaatı üzerine Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğince tescil olunacaktır.

İşbu Protokol, aşağıda imzaları bulunan yetkililerce imzalanmıştır.

La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde, her biri ayrı ayrı müteber olan Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça dört metinden ibaret bir tek nüsha halinde hazırlanmış olup işbu nüsha Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı arşivlerinde muhafaza edilecek ve aslına uygun musaddak örnekleri 6 ve 8 nci maddelerde gösterilen bütün devletlerle Birleşmiş Milletler Teşkilâtına tevdi olunacaktır.

Afganistan	Adına	Liberya	Adına
Arnavutluk Halk Cumhuriyeti	»	Libya	»
Almanya Federal Cumhuriyeti	»	Lichtenstein	»
Andorra	»	Lüksemburg	»
Suudi Arabistan Kırallığı	»	Monako	»
Arjantin Cumhuriyeti	»	Meksika	»
Avustralya	»	Nepal	»
Avusturya	»	Nikaragua	»
Belçika	»	Norveç	»
Bolivya	»	Yeni Zelânda	»
Brezilya	»	Pakistan	»
Bulgaristan Halk Cumhuriyeti	»	Panama	»
Kamboçya Kırallığı	»	Paraguay	»
Kanada	»	Felemenk	»
Seylân	»	Peru	»
Şili	»	Filipin Cumhuriyeti	»
Çin	»	Polonya Halk Cumhuriyeti	»
Kolombiya Cumhuriyeti	»	Portekiz	»
Kore Cumhuriyeti	»	Danimarka Cumhuriyeti	»
Kosta - Rica	»	Beyaz Rusya Sosyalist Sovyet Cum-	
Küba	Adına	huriyeti	Adına
Danimarka	»	Ukrayna Sosyalist Sovyet Cum-	
Mısır	»	huriyeti	»
Ekvator	»	Romanya Halk Cumhuriyeti	»
İspanya	»	Büyük Britanya ve Kuzey İrlânda	
Amerika Birleşik Devletleri	»	Birleşik Kırallığı	»
Habeşistan	»	Sen Maren Cumhuriyeti	»
Finlândiya	»	Papalık	»
Fransa	»	Salvador	»
Yunanistan	»	İsveç	»
Guatemala	»	İsviçre Konfederasyonu	»
Haiti Cumhuriyeti	»	Suriye Cumhuriyeti	»
Honduras	»	Çekoslovakya Cumhuriyeti	»
Macaristan Halk Cumhuriyeti	»	Tayland	»
Hindistan	»	Türkiye	»
Endonezya Cumhuriyeti	»	Birmanya Birliği	»
Irak	»	Güney Afrika Birliği	»
İran	»	Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri	
İrlânda	»	Birliği	»
İzlânda	»	Doğu Uruguay Cumhuriyeti	»
İsrail Devleti	»	Venezuela Birleşik Devletleri	»
İtalya	»	Viet-Nam Devleti	»
Japonya	»	Yemen	»
Haşimî Ürdün Kırallığı	»	Yugoslavya Federal Halk Cum-	
Laos Kırallığı	»	huriyeti	»
Lübnan	»		

KARARLAR

Karar - I :

Konferans, Birleşmiş Milletler tarafından şart hükümleri icabı askerî harekâta geçilmesi halinde bu harekâta katılacak silâhlı kuvvetlerin işbu Sözleşme hükümlerine riayet etmeleri hususunun sağlanmasına Teşkilât yetkili organlarınca karar verilmesi temennisinde bulunmuştur.

Karar - II :

Konferans, Yüksek Âkîd Taraflardan her birinin Sözleşmeye katılmasından itibaren, kendi Anayasa ve idare sistemi çerçevesi içinde, mahdut sayıda şahsiyetten, meselâ, arkeoloji işleriyle müzeler idaresinden birkaç yüksek memurdan, Genel Kurmay ile Dışişleri Bakanlığında birer temsilci-den, milletlerarası hukuk işlerinde mütehassıs bir şahıstan ve Sözleşmenin şâmil olduğu sahalarda ihtisas sahibi iki veya üç yüksek memurdan ibaret bir millî danışma kurulunu teşkil etmesi temennisinde bulunmuştur.

Kültür mallarını korumakla vazifeli millî teşekküllerin bağlı bulunduğu vekil veya yüksek memurun emri altında çalışacak olan işbu komite, bilhassa aşağıdaki yetkileri haiz olacaktır:

a) Sözleşme hükümlerinin gerek barış zamanında gerek silâhlı bir çatışma sırasında teşriî, teknik veya askerî alanlarda tatbiki için gerekli tedbirler bakımından Hükümete tavsiyelerde bulunmak;

b) Silâhlı bir çatışma sırasında veya böyle bir çatışmanın vukuu kesinleştikçe, gerek millî ülke üzerinde gerek başka memleketlerin ülkesinde bulunan kültür mallarının tanınarak Sözleşme hükümleri gereğince, devletin silâhlı kuvvetleri tarafından saygı görmesi ve korunması hususunda kendi hükümeti nezdinde teşebbüslerde bulunmak;

c) kendi hükümetinin de muvafakati ile bu tarzdaki diğer millî komiteler ve bütün milletlerarası yetkili teşekküllerle irtibat ve işbirliğini temin etmek.

Karar - III :

Konferans, silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra mümkün olan en kısa zamanda Yüksek Âkîd Tarafları bir toplantıya çağırmasını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdüründen temenni eder.

		Millet Meclisi	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	: 6.4.1965	1/306	1/461
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	: 7.4.1965	4/83	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
7	127	366	23	26	235
19	108	175	26	54	34
34	34	489	67		637:638,666:667
	39	659,684:687			

Millet Meclisi 289 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisi 39 ncu Birleşim Tutanak dergisine, Cumhuriyet Senatosu 564 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 67 nci Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Dışişleri, Millî Savunma ve Millî Eğitim komisyonları ile Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Millî Savunma ve Millî Eğitim komisyonları